

מראי מקומות - יבמות

כת.

קמא דתוס' בעירובין (לה: ד"ה ספק), דבאיסור דרבנן לא אמרי' ס"ס לאיסורא, ע"ש באריכות.

ד. אלא שני', אמר חבראי שני' ייבם, אנא ראשונה מייבם פרש"י, כמו לעיל דאמרי' דאם קדמו וכנסו אין מוציאין מידם, משום דלא הוי אלא פגע בספק אחות זקוקתו, ה"ה כאן יכול לטעון כן, ולמה יוציאנו. והק' רעק"א, איך מביאין ראיה מהתם, הא לעיל (כג:) כ' רש"י טפי מזה, דהוי ספק אם פגע באחות זקוקתו, ואפי' אם תאמר דפגע בה, הא כיון דבא השני ויבם להשני', ממילא פקע הזיקה, ושוב ודאי אי"ז אחות זקוקתו. ואי"ז דומה להכא, דכיון דנאסרה בשעת נפילה שהיתה אחות זקוקתו [על הצד שהיא היתה אחות זקוקתו], אין איסור זה פקע, וא"כ י"ל דבכה"ג שפיר אסורה מספק, ע"ש מש"כ בזה, והניח בצע"ג.

ה. ליקו חתן לייבם וכו'

הק' הריטב"א, למה לא הי' הגמ' יכולה לתרץ דאי אמרי' דליקום חתן לייבם שאינו חמות ברישא, אתו לאחלופי ולייבם אידיך חמות, וכמו דאמרי' לעיל, ולימא לי' גזירה דלמא קדים וחליץ לראשונה ברישא. ותני' דהתם כיון דסוף סוף לא מייבם עד דחליץ, התם יש מקום לגזור דלמא חליץ לראשונה ברישא, וממילא יסבור השני שיכול לייבם השני', אבל כאן, דאמרי' להו לייבם ראשונה, זה פשוט שצריך החתן לייבם הך דאינה אחות זקוקתו, וזה ליכא למיחלף כלל.

ו. ר"א אומר ב"ש אומרים יקיימו

הק' הקרן אורה, למה באמת יקיימו לב"ש, לימא דכיון דנאסרו בשעת נפילה, נאסרו לעולם. ותני' דצ"ל דאחר כניסה ויבום, פקע זיקה למפרע מאידך, וכל חד מייבם את שלו, וזקוקה היא לו למפרע (וע' בדברינו לעיל (כ"ג) שהבאנו מהארזא דבי רב, דביאר דמה דשייך לומר נאסרה אף לפי מש"כ רש"י שם דפקע זיקה למפרע, היינו משום דבאמת הוי מכאן ולהבא למפרע. ויש לעי' לפי"ז במה פליגי ב"ש וב"ה, אולי נח' בזה גופא, אם הוי למפרע ממש, או מכאן ולהבא למפרע, או דלמא מ"ד יקיימו ס"ל דאף דהוי מכאן ולהבא למפרע, סכ"ס מכאן ולהבא אמרי' דלמפרע הי' מותר, וא"כ כלפי מכאן ולהבא לא שייך לומר נאסרה, וצ"ע בזה).

א. ולימא לי' גזירה שמא ימות ואסור לבטל מצות יבמין פרש"י, לימא דטעמא דמתני' לאו משום זיקה, אלא משום חשש ביטול מצות יבמין, וא"כ אפי' אם חלץ לחדא מינייהו, דתו לא שייך ביטול מצות יבמין, מ"מ אמרי' שאין לייבם השני, כדי שלא ירגילו ביבום. ולכא' תמוה, מ"ש לענין הסברא דאין זיקה, והחשש הוא משום ביטול מצות יבמין, דאמרי' דאף אם חולץ תחלה, חיישינן שמא מייבם תחלה במקום אחר, הא למ"ד יש זיקה לכא' ג"כ יש לחוש כן. וביאר הישרש יעקב דשאני הא דר' יוחנן, דאין כאן אלא אח א', ולכן אין מקום לגזור שמא אתי לבטל מצות יבמין להדיא, משא"כ כאן דאי' ב' אחין. עוד כ', די"ל ע"פ מש"כ תוס' לעיל (כה ד"ה א), דרק למ"ד אין זיקה, והחשש הוא שמא יבא לבטל מצות יבמין, אז גזרי' שמא יבואו לייבם מעיקרא, משא"כ אם הדין הוא מחמת הא דיש זיקה.

ב. מדסיפא ר"א, רישא לאו ר"א

הק' הערוך לנו, לימא דכל המשנה בשי' ר"א אמרה, אלא דרבי ס"ל כר"א לענין נאסרה, ולכן סתם כוותי', ולא ס"ל כוותי' לענין שי' ב"ש, ולכן לא אמרה בלשון סתמא, אלא בשמו. ותני' דכיון דכ' רש"י דר"א זה הוא ר"א דפרק ב"ש, דס"ל להא דנאסרה, א"כ נמצא דהוי סתם ואח"כ מחלוקת, ואין הלכה כסתם, וא"כ אם זהו ר"א, א"כ אדרבה, נמצא דלא ס"ל לתנא דמתני' כוותי', וא"כ שוב אין שייך לומר דמה דסתם התנא דעת ר"א ברישא דמתני', היינו משום דס"ל כוותי', ושפיר אמרי' דמדסיפא ר"א, רישא לאו ר"א היא.

ג. לא סתם תנא כר' יוסי הגלילי

הק' הישרש יעקב, לפי שי' תוס' בערובין (י), דמה דאמרי' דרבנן ס"ל דא"א לצמצם, היינו דא"א לידע אם הוא מצומצם ממש או לא, אבל לפעמים אפשר לצמצם [ומשו"ה למאן דס"ל דפרוץ כעומד מותר, משום שיש ב' צדדים להיתה, אולי הוי רוב היתה, ואף אם מחצה על מחצה הוא מותר, משום דפרוץ כעומד מותר], א"כ למה לא מוקי ר' יוחנן מתני' דד' אחין בנפלו בב"א ואף אליבא דרבנן, ומשום דלא ידעי' הי נפל ברישא, ואף אם נפלו בב"א אסור, משום דאז שניהם אסורות לייבם. וע"ש שכ' להוכיח מכאן דתוס' בעירובין שם ס"ל כתי'